

Óbuda, Dugovics tér 15.

Lesz-e emlékszoba Krúdy utolsó lakásában?

A 6-os autóbussz elhagyja a Korvin Ottó uti megállót és a Flórián tér felé rohog. Csak ott szállók ki, noha a kutató szem már előbb is felfedezheti az új, sokszintes épületek között azt a néhány, szinte hihetetlenül alacsony, régi régi házat, amely a hajdani Óbuda hirmondójaként megmaradt az újjászületett városrészben. Az „óbudai rezervátumnak” csupán egyik fele ez, a másik túl az Árpád-hídon szerénykedik közel a Fő térhez, amely egyszer majd — legalábbis a tervek szerint — a városrész központjává alakul. Délelőtt tíz körül jár, amikor a csuklós busz a végállomáson kiürül, de a hid közelében magasló villanyórán fél három múlt. Különösen ellentét: az Árpád-hídról szinte *szünet nélkül árad, hőmpolyog a forgalom* — gyorsabban, mint alatta a folyó hullámai —, az óra pedig — áll. Számomra talán jelkép, hiszen én most nem a sietős emberek és járművek a lármás, lüktető új Óbudát keresem, hanem azokat a kicsiny, csendben megbúvó utcákat és házakat, amelyek fölött *valóban megállt az idő.*

24 régi épület

Másfél év telt el azóta, hogy a fővárosi tanács városrendezési és építészeti főosztálya műemlékfelügyelősege előterjesztette azt a tanulmánytervet, amely huszonnégy, régi óbudai épület megtartására és az új városrészbe való beillesztésére tett javaslatot. Hosszú viták előzték meg és egy ideig követtek is az előterjesztést, amely mellett annak idején lapunk is síkra szállt. A napokban kaptuk az örvendős hírt, hogy a kedvező döntés alapján *még ez évben megkezdődik a műemléki együttes helyreállítása, amely — mint ahogyan mi is írtuk és reméltük — a régi Óbuda egy darabkáját őrzi meg a mai és az elkövetkező nemzedékek számára. A munka az Árpád-híd két oldalán, a Dugovics tér, Fényes Adolf utca, Fő tér, Hídő utca, Kórház utca, Lajos utca, Lakatanya és Mólus utca egyes műemlék, műemlék jellegű és városképi jelentőségű épületeire terjed ki. Közöttük találjuk a régi Templom utca, a mai Dugovics tér 15. számú földszintes házat is, amelyben három évig élt és alkotott Krúdy Gyula. Ez volt az utolsó lakhelye: itt érte a halál 1933. május 12-én.*

„Ódonságok városa”

Krúdy Zsuzsa: A Közmunkák Tanácsa 1930-ban felmondta margitszigeti lakásunkat, ami nem is volt megépítve, hiszen a lakbért már rég nem tudtuk fizetni. Apu betegségével keserves korszak köszöntött ránk: *1929-ben egyetlen könyve sem jelent meg.* Az óbudai, akkor Templom utcai lakást, akkor Templom utcai lakást ajánlották fel a margitszigeti helyett. 1930. május 28-án költöztünk oda. Apu már korábban sokat járt Óbudára, szerette, sokat írt is róla, de legnevezetesebb cikksorozata máig odaköltözésünk után jelent meg a Mai Nap-ban az „ódonságok városáról”.

— Hogy milyen volt akkor Óbuda? Nagyon-nagyon csendes. Villamos is csak a Lajos utcában járt. Szemben velünk, a Korona kávéház szinte egész héten át az *ásító unalom tanyája volt*, csak hét végén népesült be, amikor össztáncokat rendeztek. Néhány apró üzletre, műhelyre emlékszem csak, például a Borosa-féle papírkereskedésre, ahova mint tíz-tizenéves kislányt díszgyöngy árkusért és hegyes tollszemért küldött apám. Azután a Floh-féle cukrászdára, ami a híd közelében, a Tavasz utcában volt, de maga a híd akkor még nem állt. Sok olcsó édességhez, úgynevezett „törmeikéhez” juthattam ott, amj — enyhén szólva rendezetlen anyagi helyzetünkben — igen csak jól jött a magamfajta gyerekeknek. És Back — vagy Bak? — Lipótra is emlékszem, a Polgár téri boltosra, libásra, akinek adósságunk törlesztéseként kislányát, Líviát korrepetálta édesanyám.

No meg Gyulára, a Mólus utcai cipészre, akinek vezetéknevét már elfelejtettem, de a Színházi Élet fotóriportere egy alkalommal lefényképezte apámmal. No és a vendéglők, a Hausmann-féle, ahol nagyon jó bort mértek és persze a Kéhlí, övegy Kéhlíne és a fia, Feri. Egy mézeskalácsos is feledelek, de hogy merre is volt?... Anyu a Raktár utcai napköziben tanított, én meg a hajdani Szentlélek térre jártam iskolába, oda, ahol most apu szobra áll. A Kórház utcában volt a fővárosi könyvtár egyik fiókja, ahonnan a könyveket hordtam neki: *Heinét, Rilket, Csehovot, Balzacot, Turgenyevet* olvasta akkoriban.

— Itt volt életében először és utoljára csekkfüzete, amikor Móricz Zsigmonddal közösen megkapták a Rothermere-díjat. Valahogyan megmaradt az Óbuda Újlaki Takarékpénztár egyik elszámolása 225 angol font, azaz 4337,50 pengőről. A nagyobb adósságok levonása után 2413,39 pengő maradt a számlán s az is szinte hihetetlenül rövid idő alatt fillérekre olvadt, pedig csak a hitelezők egy részétől szabadultunk meg.

... Régi-régi épület, helyrajzi száma 17 689. A hajdani Krúdy-lakás kétbalkos utcai szobáját, amelyre még ők vágattak az udvarra szolgáló kijáratot, most a Sinkó-házaspár lakja; egy kislányuk van. Ebben a szobában dolgozott az író, itt született sok más műve mellett a „*Boldogult úrfi koromban*”, a „*Kék szalag hőse*”, a „*Rezeda Kázmér szép élete*” és „*Az élet álom*”. Itt rótt a sorokat az utolsó időben gyertyafénynél, mert a villanyt — tartozásaik miatt — végül is kikapcsolták. A lakás többi, udvari helyiségét azóta leválasztották, most Bánhídi Rudolf és felesége lakja.

Lakók

Bánhídi Rudolf: Feleségem 1932 óta lakik itt. Az öreg néni, aki még ismerte Krúdykat, már nem él. Én a Pamutnyomóipari Vállalat gépésze vagyok, az asszony bölcsődében dolgozik. Már nagyon vártuk a döntést, mert a hosszú bizonytalanság ideje alatt nem sokat törődtek a ház állapotával. Szerettünk itt lakni, csendes, jó levegőjű hely volt, de azért egy új, korszerű lakás már nagyon ránkér. Úgy hírlük, két-három hét múlva költözünk, reméljük, nem esik majd túl messze munkahelyünkől az új otthon.

A házfelügyelőnő: Én már megnézhettem az új lakást, amit Békásmegyeren kapunk. Szép nagy szoba két fél szobával, s mivel két gyermekünk van, álmunkban sem kívánhatnánk jobbat.

A ház legregebbi lakóját, Gráf Károlyt, aki hajdanában gyermekkorai pajtása volt az író leányának, nem találtuk otthon. Vajon neki mit jelenthet az elszakadás a ma már irodalomtörténeti emlékektől? Talán egyszer még megkérdezzük felőle őt is.

A 100. évfordulóra

Kilépünk a háromszárnyú kapun és elővesszük a tervezett helyreállításról készült rajzot. Néhány éven belül remélhetőleg megvalósul az az óhaj, amelyet az egyik szakvélemény így fogalmaz meg: „*A tanulmányban szereplő, mindössze 23—24 épületet műemléki együttesként kell megőrizni az utókor számára. Az épületeknek olyan rendeltetést célszerű adni, ami figyelembe veszi, hogy a terület az észak-budai városközpont műemléki magja, amely az utókornak hivatott átadni a várostörténeti folyamatosságát, a régi beépítés jellegét és hangulatát.*”

A feladatot, mint felkészült és értő lebonyolító, a FIMUV műemléki osztályára bízta a fővárosi tanács. Az Ingatlankezelési és Építési Főigazgatósággal karöltve végzi majd a felújításokat. A munka — mint már említettük — idén megkezdődik, de jellegénél fogva rendkívül bonyo-

lult, nehéz feladatot jelent. Mégis felhívunk az illetékesek figyelmét arra, hogy *idén ünnepeljük Krúdy Gyula születésének 100. évfordulóját.* Talán nem lenne keresztülvihető, hogy *elsőnek a Dugovics téri 15. számú épületet állítsák helyre, s a nagy író utolsó lakásának utcai helyiségében emlékszoba létesüljön.* A hajdani berendezés a régi fényképek alapján tökéletesen rekonstruálható, és nem kíván nagy anyagi áldozatot.

E csendes, meghitt hangulatu emlékhely létrehozásával a mai és holnapi Óbuda is méltóképpen tisztelgethetne egykori lakója, krónikása, a kiváló magyar író, Krúdy Gyula emléke előtt.

Komor Vilma